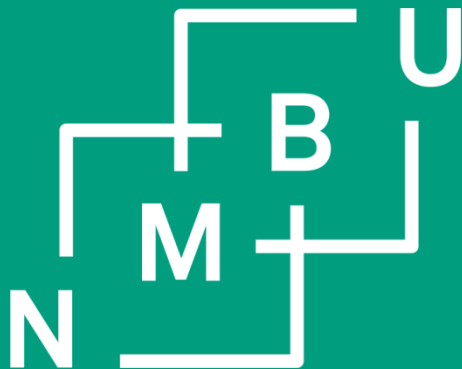

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Fremmede arter og natur

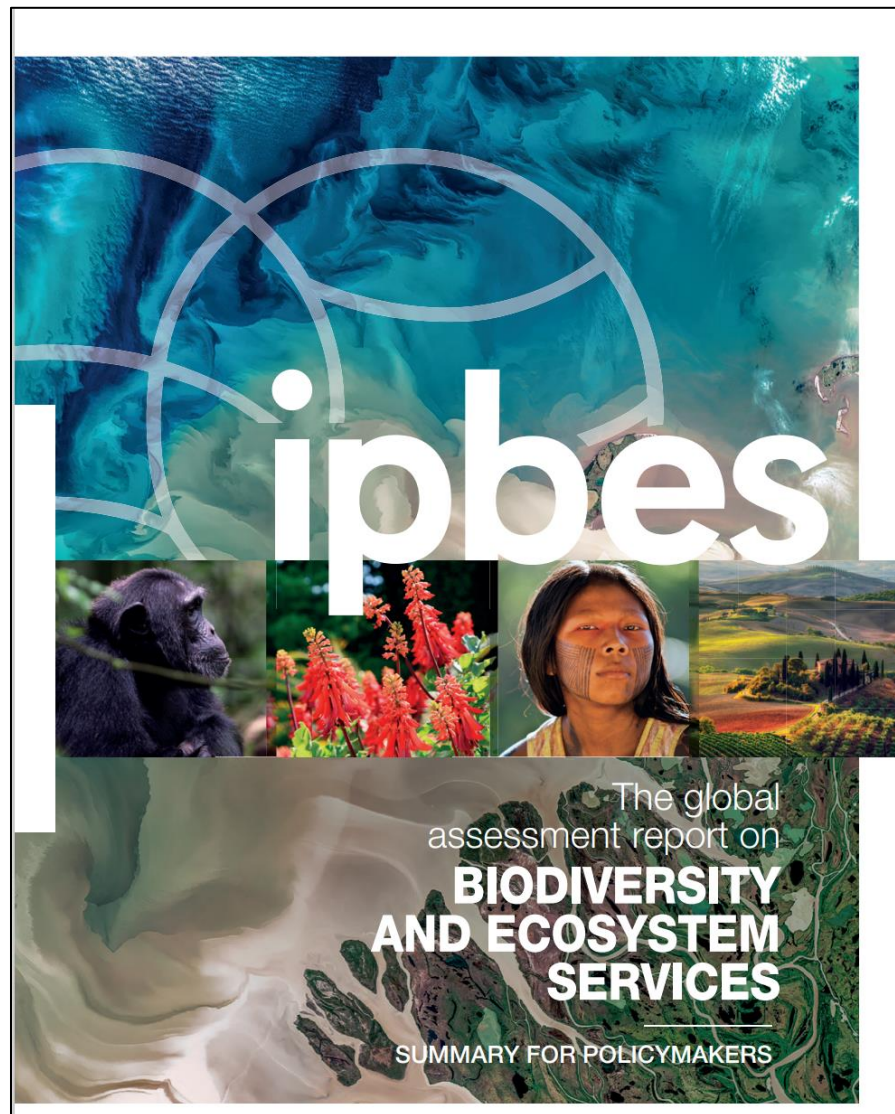
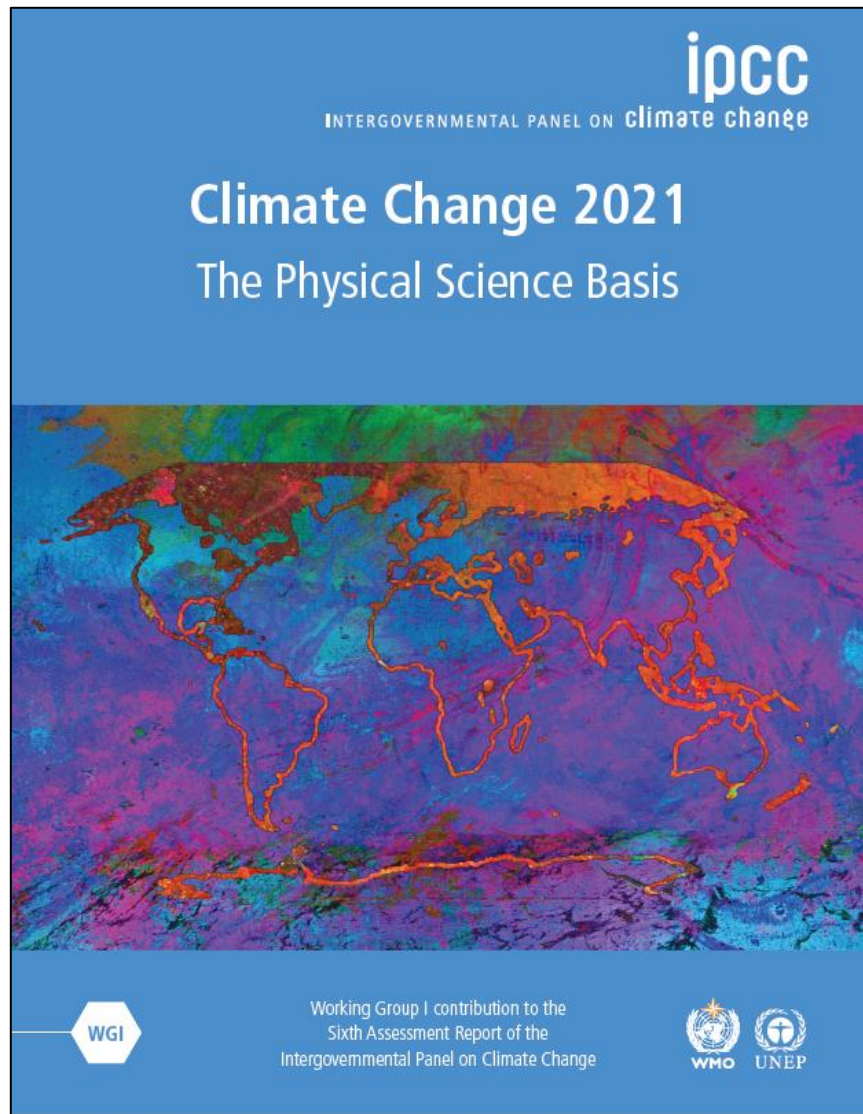
Hvilke naturtyper trues av fremmede arter?

Siri Lie Olsen

05.05.2022

Foto: NMBU

Biologisk mangfold		Vannhåndtering		Rekreasjon, mental og fysisk helse	
Matproduksjon		Rensing av vann og jord		Estetiske verdier	
Rent vann til vanning o.l.		Forbedret luftkvalitet		Stedsidentitet og kulturarv, åndelige verdier	
Kunst og leketøy		CO ₂ -opptak (og -lagring)		Utdannelse og kognitiv utvikling	
Støyreduksjon		Lokal klimaregulering		Turisme	
Pollinering/ frøspredning		Økosystemtjenester levert av grønne områder i byer og tettsteder Magnussen m.fl. 2015			
Hindre erosjon					

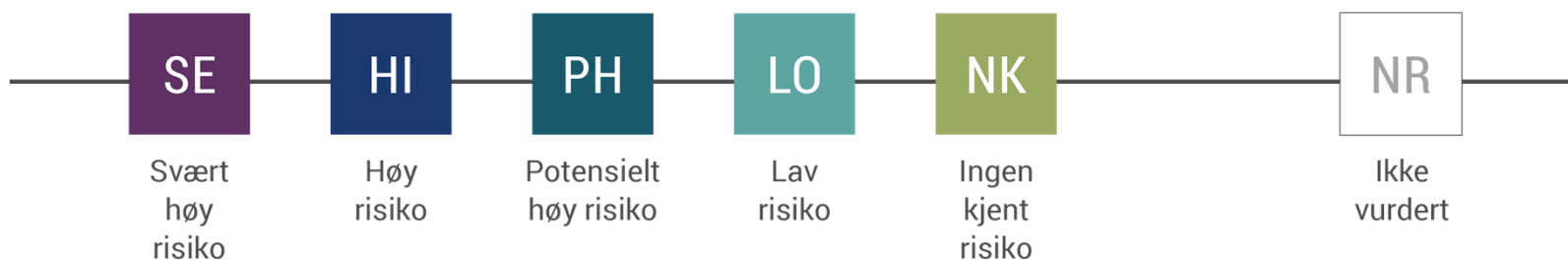
Fremmede arter

Kjempestlirekne. Foto: SLO

Hva er en fremmed art?

- En fremmed art er en art som har spredt seg utenfor sitt naturlige utbredelsesområde ved menneskelig hjelp
- Hvilke arter *risikovurderes*?
 - Arter som har etablert seg «med en fast reproduserende bestand» i Norge etter 1800
 - Dørstokkarter: fremmede arter som trolig vil etablere seg i Norge innen 50 år

Artsdatabanken 2018

Hvorfor er fremmede arter et problem?

Kriteriene D-I – Økologisk effekt

D effekter på truede arter/nøkkelarter – sier noe om graden av negative interaksjoner med truede arter/nøkkelarter.

E effekter på øvrige stedegne arter – sier noe om graden av negative interaksjoner med stedegne arter.

F effekter på truede/sjeldne naturtyper – sier noe om hvor stor andel av naturtypen som endres på grunn av den fremmede arten.

G effekter på øvrige naturtyper – sier noe om hvor stor andel av naturtypen som endres på grunn av den fremmede arten.

H overføring av genetisk materiale – sier noe om sannsynlighet for at arten fører til genetisk forurensning av stedegne arter og truede arter/nøkkelarter.

I overføring av parasitter eller patogener – brukes for å anslå sannsynligheten av at en fremmed art kan overføre parasitter eller sykdomsfremkallende organismer til stedegne arter og truede arter/nøkkelarter.

Artsdatabanken 2018

Fagerfredløs. Foto: SLO

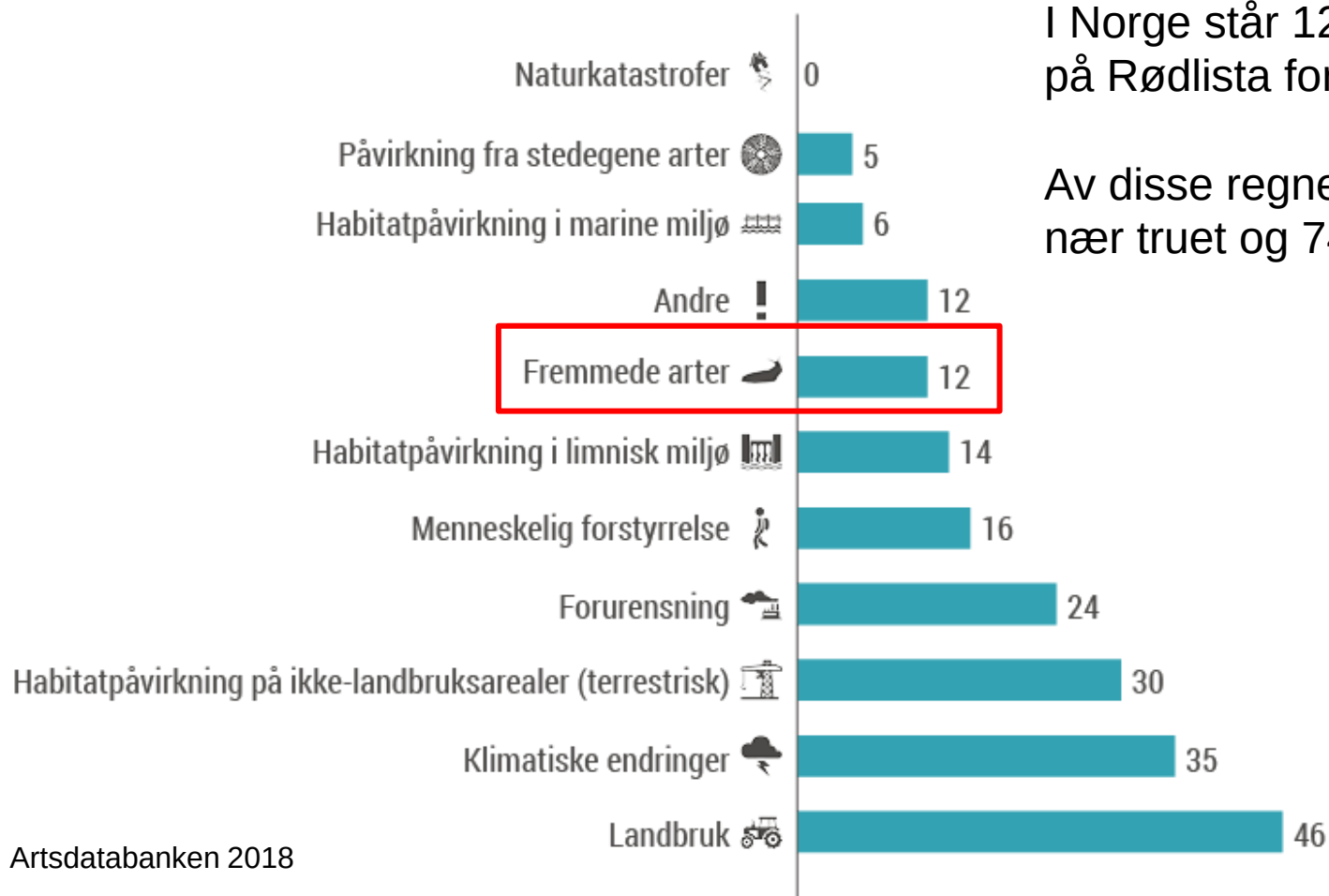

Kanadagullris. Foto: SLO

Hagelupin. Foto: SLO

Hvorfor er naturtyper rødlistet?

I Norge står 123 naturtyper på Rødlista for naturtyper.

Av disse regnes 49 som nær truet og 74 som truet.

Hvilke naturtyper trues av fremmede arter?

- Svært tørkeutsatt sørlig kalkberg (NT)
- Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone (EN)
- Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone (VU)
- Åpen flomfastmark (NT)
- Sanddynemark (VU)
- Sørlig etablert sanddynemark (EN)
- Strandeng (VU)
- Semi-naturlig eng (VU)
- Slåttemark (CR)
- Kystlynghei (EN)
- Høgstaude edellauvskog (VU)
- Kalkedellauvskog (EN)
- Kilde-edellauvskog (VU)

... + flere typer hvor fremmede arter er nevnt

... + flere typer i vann

Artsdatabanken 2018

Kystlynghei med sitkagran. Foto: Honorata Gajda

Stor elvebreddedderkopp

Åpen flomfastmark med hagelupin

Elvesandjeger

Åpen grunnlendt kalkmark. Foto: SLO

Aksveronika. Foto: SLO

Åpen grunnlendt kalkmark med gravbergknapp. Foto: SLO

Ikke glem hverdagsnaturen!

- «Hverdagsnaturen» er den vi har mest av
- Dette er et viktig levested for vanlige arter, og den leverer viktige økosystemtjenester
- Hverdagsnaturen er også under press, og det øker sannsynligheten for at også vanlige arter får problemer
- Vi bør derfor unngå spredning av fremmede arter ikke bare til truet natur, men også til hverdagsnaturen
- I tillegg kan etablering av fremmede arter i hverdagsnaturen utgjøre en risiko for videre spredning

Gravmyrt Foto: SLO

Kjempespringfrø. Foto: SLO

Hvordan unngå at fremmede arter truer natur?

- For å unngå problemer med fremmede arter, bør vi ideelt sett bruke stedegne arter over alt – men det er i dag ikke mulig (og hvordan definerer vi stedegent?)
- Hvilken natur som er rundt anlegget, bør være styrende (er det bare asfalt, «hverdagsnatur» eller truet natur?)
 - Gitt begrensede ressurser er det viktig å prioritere stedegne arter i nærheten av viktige naturområder
 - I tillegg må vi ta hensyn til hverdagsnaturen
- Det er også viktig å vurdere risiko for videre spredning med tanke på omgivelsene og artenes egenskaper, samt jord og andre masser
- Korrekt skjøtsel kan redusere spredningsrisiko
- Vi trenger økt kunnskap om f.eks. bruk av stedegne arter i anlegg

Foto: NMBU

Takk for oppmerksomheten!

